

Kentsel Yaşanabilirlik Değerlendirmesi: Karasu Örneği *

H. Burçin Henden Şolt¹

¹Dr. Öğr. Üyesi, Bülent Ecevit Üniversitesi Alaplı MYO, Alaplı/ Zonguldak, burcinhenden@hotmail.com

Özet: Yerel yönetimlerin birincil görevi, halkın istek ve ihtiyaçlarını en iyi gözeten kamu kurumu olabilmektir. Bu beklentilerin karşılanabilmesi durumu, o şehirde yaşama isteğinin de göstergesi durumundadır. Bu nedenledir ki; dünyada ve ülkemizde pek çok kentin “yaşanabilirlik” sıralaması yapılmaktadır. Günümüzde yaşanabilirlik; ulaşım, eğitim, güvenlik, sağlık, çevre kalitesi gibi kriterlerle ele alınabilmektedir. Yaşanabilirlik göstergeleri, insanoğlunun zaruri ihtiyaçlarının yansıması; hayat mutluluğuna erişiminde etken unsurların bir araya toplanabilmesidir. Bu çalışmanın amacı; Sakarya'nın Karasu ilçesindeki halkın “yaşanabilirlik” göstergelerine bakışını irdeleyebilmektir. Veri toplama aracı olarak anket tercih edilmiştir. Araştırma betimleyici niteliktedir. Karasu halkının kente ilişkin bilgilere ulaşmaya istekli olduğu; eğitim ve sağlık hizmetine büyük önem verdiği, ekolojik değerlerin sürdürülmesine olumlu baksa da inşaat sektöründeki hızlı ilerlemeyi desteklediği gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Yerel Yönetim, Yaşanabilirlik

Jel Kodları: R580, R590

Urban Livability Evaluation: Karasu Sample

Abstract: The primary duty of local governments is to be a public institution that oversees the needs and claims of the people in the best way. Meeting these expectations is an indication of the will to live in that city. That is why the "liveability" ranking of many cities in the world and Turkey is reported. The liveability is addressed with criteria such as transportation, education, safety, health and environmental quality. The liveability indicators gather factors that are essential for happiness of people as well as their essential needs. This study aims to investigate the views of inhabitants of the Sakarya's Karasu district on the liveability indicators. A survey has been given to 300 people living in Karasu. Research is descriptive type. It was observed that the inhabitants of Karasu are willing to get information about the city, attach great importance to education and health services and support the rapid progress in the construction industry, despite their positive views about maintaining the ecological values.

Key Words: City, Local Government, Livability

Giriş

İnsanlar yaşadıkları ortamla farklı türlerde etkileşim halindedir. Toplumsal yaşamın fiziksel, sosyal, ekonomik yansıması kentlerin biçimlenmesindeki etkenlerden biri olarak görülebilir. Kamu kurumlarının önemli görevlerinden biri halkın istek ve ihtiyaçlarına cevap verebilmektir. Bunu sağlayacak hizmetlerin etkin ve verimli sunumu, insanlar üzerinde o kentte yaşama arzusu oluşturabilmektedir. Herhangi bir bireyin kendi yaşam hayalindeki standartların gerçekleştiği ortamı bulduğu şehirler yaşanılabilir olarak tanımlanabilir.

Bilim insanları yaşanabilirlik tanımını farklı açılardan ele almıştır. Afacan (2015) dönüşüm açısından bakarak; yaşanabilir kentleri tüm

bireylerin ve toplumsal grupların özgür ve rahatça bir araya geldiği, erişilebilir, kullanabildiği, paylaşabildiği ve bütünleşebildiği yaşam alanları olarak betimlemiştir. Ona göre, herkes için okunaklı ve erişilebilir kent mekanları toplumsal yaşama katılabilmenin vazgeçilmezidir. Kentsel gelişmenin faktörlerinden sayılan sanayi yatırımlarının şehirlerin ortamına ve dolayısıyla yaşanabilirliğine olan etkisini farklı açılardan ele alan Kubaş (2017) yerel yönetimlerin çevre hizmetlerini sürdürülebilir kalkınma boyutuyla tartışmaktadır. Hepcan vd. (2001) yaşanabilirlik kavramını Kemalpaşa kentsel dış mekanlarının yeterliliği üzerine bir araştırma ile irdelemektedir. Yaşanabilirliği tarihi kent merkezlerindeki yürünebilirlik kapasitesi açısından inceleyen Belge (2012); kentsel mekânın tasarım kalitesine doğrudan etki eden yürünebilirlik ölçütlerine öncelik vermiştir.

* Bu makale, 04-05.Mart.2017 tarihlerinde Edirne’de düzenlenen 3. IBANESS Uluslararası Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Kongreleri Serisinde sunulan bildirinin düzenlenmiş ve içeriği genişletilmiş halidir.

Karaer'e göre; yaşanabilir kentler için planlama ve tasarım ilkeleri, mekanların işlevselliğinden, doğal kaynaklara, ekonomiye ve sosyal yapıya kadar pek çok kriteri içermektedir. Bir kentin sağlıklı olmasından kastedilen de o kentin yaşanabilirlik kriterlerine sahip olduğu anlaşılmaktadır. Kentlerdeki yaşam kalitesi, estetik ve işlevsellik açısından dengeli mekanlar üretilerek sağlanmaktadır. Yaşanabilirlik, insanın bireysel ve kolektif refahına ve o yerleşimin sakini olmaktan dolayı duyacağı tatmin duygusuna katkıda bulunacak mekânsal, sosyal ve çevresel karakteristiklere ve kaliteye işaret eder (Keleş, 2010).

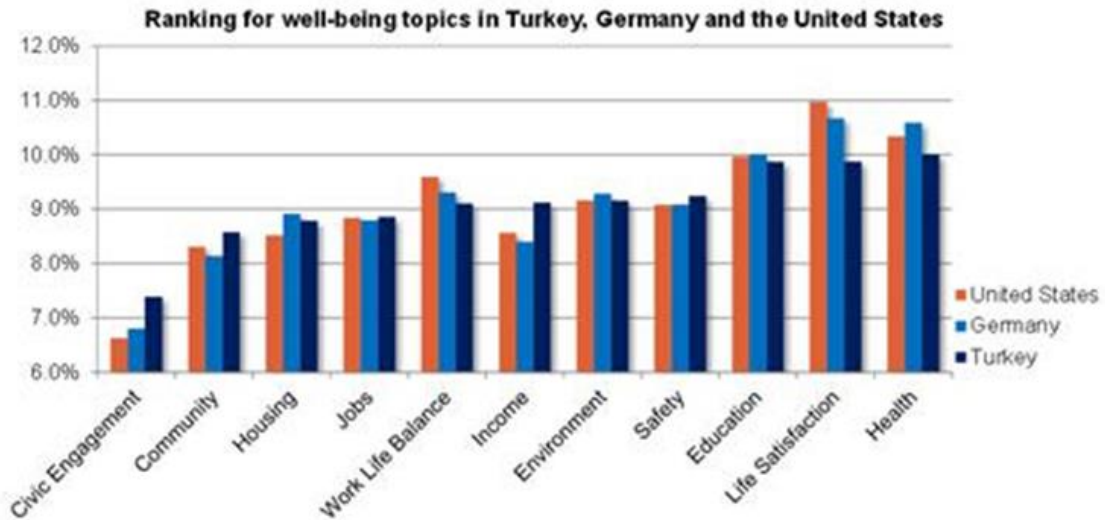
Kentlilerin yaşadıkları şehri hangi açılardan "yaşanabilir" olarak betimlediği önemlidir. Bu durum ülke, bölge vb. etkenlerle farklılaşabilir. Bu çalışmada; Sakarya'nın Karasu ilçesinde yaşayanların kentsel yaşanabilirlik göstergelerine bakışı irdelenecektir. Ülkemiz ve dünya kentlerinde yaşanabilirlik sıralaması çalışmaları yapılmaktadır. Bu araştırmalarda ele alınan göstergelerin, Karasu halkı tarafından nasıl değerlendirildiği; hangi hizmetlere daha fazla önem verildiği ele alınacaktır. Bir şehirde yaşayanların "yaşanabilirlik" göstergelerini ele alış biçiminin bilinmesi, yerel yöneticiler açısından hizmet planlamasında etkili olabilecektir. Böylece kentsel yaşanabilir mekanların sayısında artış gözlenebilecektir.

1.Yaşanabilirlik Kavramı

Şehrin niteliklerinin halkın hayatını sürdürebilmesine uygun oluşu yaşanabilir bir kent olduğunun göstergesidir. Parlak'a göre (2011) yaşanabilirlik, bir şehrin bireylerin yaşamasına elverişli tüm şartlarının değerlendirilmesi ve ölçülmesine ilişkin parametreler bütünüdür. Kentsel yaşanabilirliğin kişilerin algıları ve yaşadıkları çevreye ait tecrübelerinin bileşimi olduğunu benimseyen birçok araştırmacı bulunmaktadır (Sipahi, 2002). Yaşanabilirlik durumu, mevcut mekânsal faaliyetlerin, kentin ilerlemesi için

altlık teşkil edecek hale bürünmesidir. Başka bir deyişle; yerel kurumların kalkınma hareketine olan katkısının başlangıcıdır. Yılmaz'a göre (2016) şehirlerin rekabetinde; ekonomik büyüme, istihdam yaratımı ve yoksulluk azaltma için kurumsal kapasite ve kurumsal liderlik giderek daha fazla rol oynamaktadır. Bu nedenle, kentlerin ve bölgenin varlıklarının ve kurumlarının anlaşılması yerel ekonominin değerlendirilmesinde önem arz etmektedir. Sözü edilen unsurların hepsi yaşanabilirlik açısından oldukça önemlidir.

Şekil 1: Türkiye, Almanya ve Amerika'da yaşanabilirlik göstergelerinin dağılımı

Kaynak: http://www.oecd.org/statistics/BLI_2014_Turkey_country_report.pdf, Erişim tarihi: 20.01.2017

Ekonomik Kalkınma ve İş birliği Örgütü(OECD), ülkelerdeki bireylerin yaşamlarını etkileyebilecek çeşitli faktörleri göz önüne

alarak; yaşanabilirlik sıralaması veya yaşam kalitesi endeksi adı altında bir sıralama ortaya koymuştur. Araştırmada ele alınan kriterler;

1. Konut,
2. Gelir,
3. İş İmkânı,
4. Toplum,
5. Eğitim,
6. Çevre,
7. Şeffaflık,
8. Sağlık,
9. Hayat Memnuniyeti,
10. Güvenlik Ve
11. İş-özel hayat dengesidir (OECD, 2017).

Şekil 1’de görüldüğü gibi; OECD 2014 yılı araştırmasının Türkiye bölümünde yaşanabilirlik göstergelerinden en çok sağlık, hayat memnuniyeti ve eğitim kriterlerinin ön plana çıktığı görülmektedir (OECD, 2017).

Yaşanabilirlik kavramı; yaşanılan yerin standartlarının beklentileri karşılama durumu olarak tanımlanabilir. Yaşanabilirlik olgusunun beklentilerle olan bağlantısı ise konuyu yerel yönetimlerle ilişkilendirmektedir. Çünkü kentsel hizmetlerin çıkış noktası yerel yönetimlerdir. Belediyeler halka en yakın ve en ulaşılabilir kamu kurumu olma özelliği ile tanınmaktadır. Eğitim, sağlık, güvenlik gibi toplumun temel gereksinimlerini oluşturan hizmetlerin kamu tasarrufunda gerçekleştirilmesi, bireylerin eşitlik ve vatandaşlık hakları göz önüne alındığında önemli ve gereklidir. Kentsel yaşam kalitesi ve yaşanabilirlik parametreleri içerisinde kamu hizmetleri büyük önem taşımaktadır (Karaaslan, 2005). Uygun kentsel altyapı sunumu, yeterli rekreasyon alanı, meslek kazandırma kurslarının çeşitliliği; eğitim, sağlık, spor gibi kamu hizmetlerinin erişilebilirliği kentsel yaşanabilir mekân algısını destekleyici niteliktedir. Yaşanabilirlik göstergeleri, insanoğlunun zaruri ihtiyaçlarının yanı sıra; hayat mutluluğuna erişiminde etken unsurların bir araya toplanabilmesidir.

Yaşanabilir kentler oluşturabilmek, kamu kurumlarının olduğu kadar özel sektörde sorumluluğundadır. Bununla ilgili girişimlerden biri Sabancı Vakfı’nın toplumsal sorunlara çözüm

üreten “sıra dışı kişilerin olağanüstü öykülerini” anlattığı “Fark Yaratanlar” programıdır (Sabancı Vakfı, 2017). Şehirleşmenin giderek arttığı günümüzde daha yaşanabilir kentler tasarlamak amacıyla yola çıkan “Şehrine Ses Ver” girişimine, mimarlardan kentsel tasarımcılara, sosyologlardan tarihçilere kadar birçok alanda uzman gönüllü destek vermektedir. Bu girişim sayesinde toplumsal iletişim ve etkileşimin artması amaçlanmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu “İllerde Yaşam Endeksi” (2016) adlı araştırmasında bireylerin ve hane halklarının yaşamını objektif ve subjektif göstergeler kullanarak yaşam boyutları ayrımında il düzeyinde ölçmeye, karşılaştırmaya ve zaman içinde izlemeye yönelik bir endeks çalışması yapmıştır. Yaşamın 11 boyutunu kapsayan illerde yaşam endeksinin ölçütleri aşağıdaki gibidir:

1. Konut
2. Çalışma hayatı,
3. Gelir ve servet,
4. Sağlık,
5. Eğitim,
6. Çevre,
7. Güvenlik,
8. Sivil katılım,
9. Altyapı hizmetlerine erişim,
10. Sosyal yaşam
11. Yaşam memnuniyeti

Görüldüğü gibi ele alınan göstergeler OECD’nin araştırdığı kriterler ile örtüşmektedir. Somut ve soyut değerlerin bir arada ele alınması gerekliliği yukarıdaki ölçütlerden de anlaşılmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu “İllerde Yaşam Endeksi” Araştırması’nda kentlilerin yaşadıkları ilde yaşamı ilgilendiren konularda taleplerini, isteklerini duyurması ve yönetime katkı sağlaması açısından önemli bir boyut olan sivil katılımında en yüksek endeks değeri 0,7967 ile ilk sırayı Sakarya almıştır (Şekil 2). Bu veri, Karasu halkının yaşanabilirlik göstergeleri açısından önemlidir.

Şekil 2: Türkiye İstatistik Kurumu “İllerde Yaşam Endeksi” Araştırması Yaşanabilirlik Ölçütleri

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, İllerde Yaşam Endeksi-2015, Yayın No: 24561, Yayın Tarihi:22.01.2016, Ankara.

2.Çalışma Alanı: Karasu Hakkında Genel Bilgi

Karasu, Marmara Bölgesi'nde, Sakarya iline bağlı bir ilçedir. Sakarya şehirleşme oranı, yıllık nüfus artış hızı, Türkiye ortalamasının üstündedir. Sakarya ilinin işsizlik oranı 2013 yılı için %9,4, işgücüne katılma oranı %54,8 ve istihdam oranı %49,7'dir. Sakarya ilinin genç nüfusunun ağırlığı dikkat çekicidir. 2013 yılında il nüfusunun %39,'u 25 yaşın altındadır. 25-64 yaş arası nüfus toplam nüfusun %53'ünü, 65 yaş üstü nüfus toplam nüfusun %8'ini oluşturmaktadır. 2013 yılı yıllık nüfus artış hızı %16,6'dır. Aynı yılda 6 yaş üzeri nüfus için okuryazarlık oranı %96,4'tür. 2012-2013 yılları için Sakarya ilinin %3,93 net göç hızı ile göç aldığı anlaşılmaktadır. Sakarya ili, bitkisel

üretimde toplam tahıl, buğday, çavdar, arpa, kuru baklagiller, şekerpancarı ve üzümde ilk sıralarda yer almaktadır. Yine, kırmızı et, yumurta ve koyun sütü gibi hayvansal ürünler üretiminde de başta gelen illerden birisidir. (TÜİK, 2013) Sakarya'da mevcut Organize Sanayi Bölgeleri dışında yeni Organize Sanayi Bölgeleri için ön hazırlıklar yapılmış olup, bunlar yatırım taleplerine göre hizmete sunulabilecek konumda bulunmaktadır. Karasu'da yapılan liman, kentin uluslararası deniz ticaretindeki önemini artıracaktır. Bu faaliyetin tersane ile ilişkilendirilmesi ile bölge için büyük bir avantaj yakalanacaktır. 2013 verilerine göre (TÜİK); Karasu'da %4,6 tarım, %27,3 sanayi, %68,1 hizmet sektörü bulunmaktadır.

Türkiye İstatistik Kurumu ADNKS 2015 yılı verilerine göre; Karasu'nun nüfusu 59.130'dur. Merkez nüfusu 36.329; ilçe dışı mahalleler

22.801 kişidir. Bu nüfus, 29.505(%49,90) erkek ve 29.625(%50,10) kadından oluşmaktadır (Nufusu, 2017). Kentin 6 tanesi ilçe merkezinde olmak üzere toplam 40 adet mahallesi vardır. Konut sayısı oldukça fazladır. Turizm sektörü

dolayısıyla merkez nüfusu yaz aylarında 120.000'i aşmaktadır. İnşaat sektörü oldukça hareketli alanlardan birisidir. Özellikle yazlık konut üretimi çok hızlı bir şekilde devam etmektedir.

Şekil 3: Karasu'nun Coğrafi Konumu

Kaynak: <http://www.karasu.gov.tr/cografya-yapisi>, Erişim Tarihi: 28.01.2017

Karasu, Batı Karadeniz Bölgesinin bittiği, Marmara Bölgesinin başladığı yerde olduğu için iki bölgenin tesiri altında bir iklime sahiptir. Genel olarak, yazları sıcak ve kurak, kışları soğuk ve yağışlıdır. Kış aylarında yağış genelde yağmurludur. Yağış ortalaması 1.200 mm'dir. Ormanlık alan 12.465 hektardır. İlçede Akdeniz bitki örtüsü haricinde bütün ağaç çeşitleri bulunmaktadır. Sahil uzunluğu 12 km'dir. Yerli ve yabancı turistlerin otel ve pansiyonlarda konaklama imkânları vardır. Maden Deresi, Küçükboğaz, Yeni Mahalle, Acarlar Longozu gibi pek çok mesire yeri mevcuttur (Karasu Kaymakamlığı, 2017). İl merkezine 50 km uzaklıktaki Karasu İlçesi 1933'te ilçe merkezi olmuş, 1954'te Sakarya'nın il olması ile Sakarya'ya bağlı ilçe olmuştur (CSB, 2016).

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı verilerine göre (2016); Karasu'nun kentsel nüfusu son 32 yıl içerisinde %23,05 artmıştır. Bu durum Karasu'nun yaşamak için tercih edilir bir kent olduğunun göstergelerinden biri sayılabilir. Kentin İstanbul'a uzaklığı 208 km., Ankara'ya uzaklığı 298 km'dir. Büyük kentlere ulaşım kolaylığının olması, kısa süreli yazlık kullanımını kolaylaştırmaktadır. Karasu ilçesinin önemli tarımsal gelir kaynaklarından biri fındık ve kestanedir. Bu nedenle bu ürünlerin depolama, saklama ve pazarlama konularındaki tarım politikaları kent için önemlidir.

Araştırmada Karasu kentinin yaşanabilirlik niteliklerine dair bir irdeleme söz konusudur. Konu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2018) tarafından oldukça önemsenmektedir. 2014 yılı sonunda "Kentsel Tasarım Projelerinin Hazırlanmasına ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge" yürürlüğe girmiş ve 02.03.2018 tarihinde revize edilmiştir. Yönergeyle kentsel tasarım projelerinde üçüncü boyutun da dikkate alındığı; kimlikli, çevreye duyarlı; engelsiz, yaşam kalitesi, enerji verimliliği, estetik ve görsel değeri yüksek kimlikli ve yaşanabilir kentler oluşturulmasının altyapısı hazırlanmıştır. Yönergede yaşanabilir nitelikte kentsel mekanlar elde etmek için gerçekleştirilen tasarımlarda;

- Yerel karakter ve kimlik vurgulanmalı,
- Tarihi ve kültürel süreklilik korunmalı,
- Mekân kalitesi artırılmalı,
- İnsan odaklı ulaşım yaklaşımı benimsenmeli ve erişebilirlik sağlanmalı,
- Mekânın okunması ve kolay algılanması sağlanmalı,
- Karma kullanımlar dikkate alınmalı,
- Sürdürülebilir ve ekolojik yaklaşımlar içermesine dikkat edilmesi hususu bulunmaktadır.

Şekil 4: Karasu'nun Genel Görünümü

Kaynak: <http://karasulu.com/wp-content/uploads/2015/09/Karasu-nasil-bir-yer.png>, Erişim tarihi: 25.01.2017

Karasu kentini iyi analiz edebilmek adına sektörel dağılımına bakıldığında (MARKA, 2017); en çok inşaat sektörünün yer aldığı, bunu gıda, gayrimenkul acenteliği, taşımacılık, nalburiye, restoran ve giyim mağazalarının takip ettiği

görülmektedir. Bu durumun en büyük nedeni Karasu'daki yazlık evlerin pazarlamasının çok ön planda olmasıdır. Turizm potansiyeli bu şehrin ekonomik göstergelerini şekillendiren unsur durumundadır.

Şekil 5: Karasu'da İşletme Sayısına Göre Sektörel Dağılım

Sektör Adı	Mikro	Küçük	Orta	Büyük
<i>İkamet Amaçlı Binaların İnşaatı (Müstakil Konutlar, Birden Çok Ailenin Oturduğu Binalar, Gökdelenler</i>	102	7	2	0
<i>Bakkal Ve Marketlerde Yapılan Perakende Ticaret (Belirli Bir Mala Tahsis Edilmemiş Mağazalarda Gıda,</i>	56	1	0	0
<i>Gayrimenkul Acentelerinin Faaliyetleri (Gayrimenkulün Ücret Veya Sözleşme Temeline Dayalı Olarak Sat</i>	49	0	0	0
<i>Kara Yolu İle Şehirler Arası Yük Taşımacılığı (Gıda, Sıvı, Kuru Yük, Vb.)</i>	34	1	0	0
<i>Minibüs Ve Dolmuş İle Yapılan Şehir İçi Ve Banliyö Yolcu Taşımacılığı (Belirlenmiş Güzergahlarda)</i>	21	0	0	0
<i>Belirli Bir Mala Tahsis Edilmiş Mağazalarda Hırdavat (Nalburiye) Malzemesi Ve El Aletleri Perakende</i>	18	0	0	0
<i>Diğer Lokanta Ve Restoranların (İçkili Ve İçkisiz) Faaliyetleri</i>	18	0	0	0
<i>Fırın Ürünleri İmalatı (Ekmek, Pide, Simit, Vb. Dahil, Taze Pastane Ürünlerinin İmalatı Hariç)</i>	17	0	0	0
<i>Belirli Bir Mala Tahsis Edilmiş Mağazalarda Diğer Dış Giyim Perakende Satışı</i>	15	0	0	0

Kaynak: Doğu Marmara Kalkınma Ajansı, İlçe Durum Raporları, Karasu-Sakarya, <http://www.dogumarmarabolgeplani.gov.tr/arastirmaveraporlar.aspx>, Erişim tarihi: 25.01.2017

4.Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın amacı Adapazarı'nın Karasu ilçesi halkının "yaşanabilirlik" göstergelerine bakışını irdeleyebilmektir. Çalışma betimleyici niteliktedir. Veri toplama aracı olarak anket

kullanılmıştır. Anket değerlendirmelerinden yola çıkarak olgulara eşlik eden özellikleri betimlemeyi amaçlayan sayım araştırması söz konusudur. Araştırmanın evreni Karasu merkezde yaşayanlardır. Kentin ilçe merkezinde 6 adet mahalle vardır. Aziziye mah. 6.991, İncilli

mah. 8.010, Kabakoz mah. 5.290, Kuzuluk mah. 3.754, Yalı mah. 11.791 ve Yemi mah. 493 kişidir. Böylece kent merkezi nüfusu 36.329 kişidir (Karasu Kaymakamlığı, 2017). Araştırmanın örneklemini olarak her mahallede 50 anket uygulaması yapılarak toplamda 300 katılımcıya ulaşılmıştır. Katılımcılar rastlantısal olarak seçilmiştir.

Ankette 9 soru bulunmaktadır. Cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir durumu, kentte yaşama süresi, konut sahipliği gibi soruların yanı sıra katılımcılara yaşanabilirlik göstergeleri

sıralanarak önem derecelendirmesi yapmaları beklenmiştir. Karasu'da yaşamayı tercih etme nedenleri sorulmuş ve ayrıca kente ait bazı ifadelerden kendilerine uygun olanları işaretlemeleri istenmiştir.

5. Bulgular

Tablo 1'de görüldüğü gibi, katılımcıların (%45,33)136'sı erkek; (%54,67)164'ü kadındır.

Tablo 1: Cinsiyet Dağılımı

	N	%
Kadın	164	54,67%
Erkek	136	45,33%
	300	100,00%

Yaş dağılımını aktaran Tablo 2'ye göre, ankete katılanlardan 124(%41,33) kişi 35-54 yaş grubundadır. Bunu %37,67(113 kişi) oranla 55-74 yaş grubu izlemektedir. En düşük oran ise 75 yaş ve üzeri gruptadır. Yoğunlukla görülen

dilimin çalışma yaşı olarak tabir edilen grup olduğu söylenebilir. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı'nın ilçe raporunda da (2017); Karasu'da genç nüfusun fazlalığı dikkati çekmektedir.

Tablo 2: Yaş Dağılımı

	N	%
18-34	54	18,00%
35-54	124	41,33%
55-74	113	37,67%
75 ve üzeri	9	3,00%
Toplam	300	100,00%

Tablo 3'de katılımcıların eğitim durumu görülmektedir. En yüksek oran 98 kişi (%32,67) ile lisans mezunları iken bunu 78 kişi (%26,00) ile Önlisans mezunları takip etmektedir. Yüksek öğretim gören bireylerin fazla olması sevindirici bir sonuçtur. Ayrıca 300 katılımcıda sadece 4 kişinin (%1,33) okuryazar olması da olumlu olarak yorumlanabilir. Doğu Marmara Kalkınma Ajansı (MARKA, 2017) tarafından hazırlanan Doğu Marmara Bölge Planı (2014-2023) Karasu için önemli bir veri kaynağı niteliğindedir. İlçe

mevcut durum raporuna göre Karasu'da okuryazar nüfus oranı %94,07'dir. Kadınlarda okuryazarlık oranı ise %87,79'dur. Karasu ilçe Milli Eğitim Müdürlüğü internet sayfası bilgilerine göre (2017); kent genelinde 65 okul, 442 derslik, 11.014 öğrenci ve 657 öğretmen bulunmaktadır. Derslik başına düşen öğrenci ilk ve ortaokulda 24, genel ortaöğretimde 28 olarak belirtilmiştir. Sakarya Üniversitesi Karasu Yerleşkesi içerisinde Karasu Meslek Yüksek Okulu bulunmaktadır.

Tablo 3: Eğitim Durumu

	N	%
Okur yazar	4	1,33%
İlkokul	21	7,00%
Ortaokul	9	3,00%
Lise	73	24,33%
Önlisans	78	26,00%
Lisans	98	32,67%
Y. Lisans-Doktora	17	5,67%
Toplam	300	100,00%

Tablo 4’te görüldüğü gibi, katılımcılarımızın hane halkı ortalama aylık gelir durumuna bakıldığında 116 kişi (%38,67) ayda 3.000-6.000 TL arası geliri olduğunu belirtmiştir. 0-1.000 TL arası geliri olan kişi sayısı ise sadece 4(%1,33)tür. Türkiye

İstatistik Kurumu Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması (2016)’na göre yıllık ortalama fert geliri 16.515 TL.dir. Böylece Karasu halkının gelir durumunun Türkiye ortalamasında olduğu görülmektedir.

Tablo 4: Hane Halkı Ortalama Aylık Gelir Durumu

	N	%
0-1000 TL.	4	1,33%
Asgari Ücret	21	7,00%
1500-3000 TL.	81	27,00%
3000-6000 TL.	116	38,67%
6000 ve üstü	78	26,00%
Toplam	300	100,00%

Karasu’da oturma süresine bakıldığında; en yoğun grubun 117(%39,00) kişi ile 25-34 yıldır oturduğunu görmekteyiz. Tablo 5’te sırası ile 15-24 yıl arası oturanların sayısı 94(%31,33), 35 yıl

ve üzeri oturanların sayısı ise 42(%14,00) kişidir. Buradan anlaşılacağı üzere Karasu’da uzun zamanlı oturma eğilimi söz konusudur.

Tablo 5: Karasu’da Oturma Süresi

	N	%
0-5 yıl	21	7,00%
6-14 yıl	26	8,67%
15-24 yıl	94	31,33%
25-34 yıl	117	39,00%
35 yıl ve üzeri	42	14,00%
Toplam	300	100,00%

Tablo 6’ya göre katılımcılardan 178 kişi (%59,33) kendi evlerinde otururken; 122 kişi (%40,67) ise kirada oturmaktadır. Bu durum Karasu’da konut

sahipliği oranının yüksek olduğunun göstergesi olarak sayılabilir.

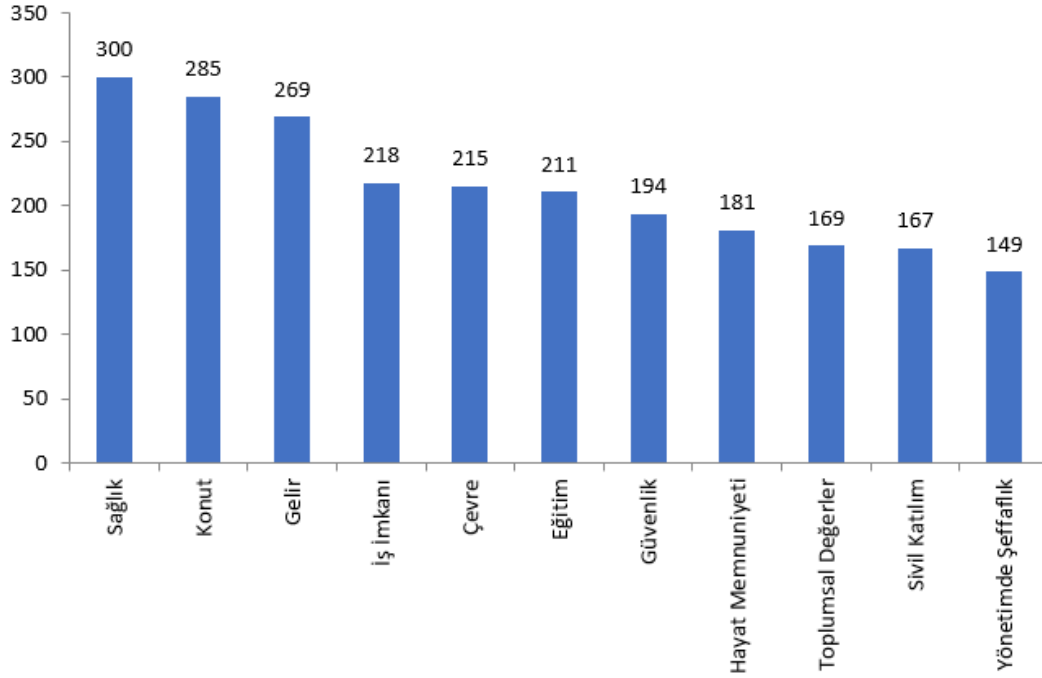
Tablo 6: Konut Sahipliliği Durumu

	N	%
Kirada oturuyoruz	122	40,67%
Kendi evimizde oturuyoruz	178	59,33%
Toplam	300	100,00%

Anketin 7. sorusunda katılımcılara OECD’nin ele aldığı yaşanabilirlik göstergeleri sıralanmış ve kendilerine göre önemli gördüklerini işaretlemeleri istenmiştir. Katılımcılar bir kentin yaşanabilir olması için sahip olması gerek niteliklerin başında sağlık geldiğini

düşünmektedir. Bu ölçütü konut, gelir, iş imkânı ve çevre göstergeleri takip etmektedir. Yukarıdaki bulgulara bakıldığında; Karasu’nun konut sahipliliği, gelir durumu, eğitim durumu vb. konularda sözü edilen göstergelerle uyumluluk gösterdiği söylenebilir.

Şekil 6: Yaşanabilirlik Göstergeleri Önem Derecelendirilmesi

Anketin 8.sorusunda katılımcılara Karasu'da yaşamayı tercih etme nedeniniz nedir? diye sorulduğunda; 286 kişinin yeşil alan miktarının çokluğu yüzünden kenti tercih ettiği görülmektedir. Karasu, mesire yerleri oldukça bol bir kenttir. Doğal sit alanı olarak kabul edilen Acarlar longozu Türkiye'nin en büyük longoz(subasar) ormanlarındandır. Maden Deresi, Sakarya bölgesinin en önemli turizm kaynaklarından biri haline gelmiştir. Trekking ve piknik organizasyonlarının düzenlendiği dere

yaklaşık 30 km uzunluğundadır. Sakarya nehrinin, Karadeniz ile birleştiği noktaya ev sahipliği yapan Karasu Yeni Mahalle gerek günübirlik ziyaretçiler gerekse yerel halk tarafından en çok ziyaret edilen bölgelerden biri konumundadır. Denize sıfır konumda bulunması sebebiyle Küçükboğaz gölü ile Karadeniz birleşebilmektedir. Bu tatilcilere aynı anda hem tatlı hem de tuzlu suda yüzmeye imkânı sağlamaktadır. Burada olta balıkçılığı ve kamp imkânı bulunmaktadır (Karasulu, 2017).

Şekil 7: Karasu Mesire Yerleri

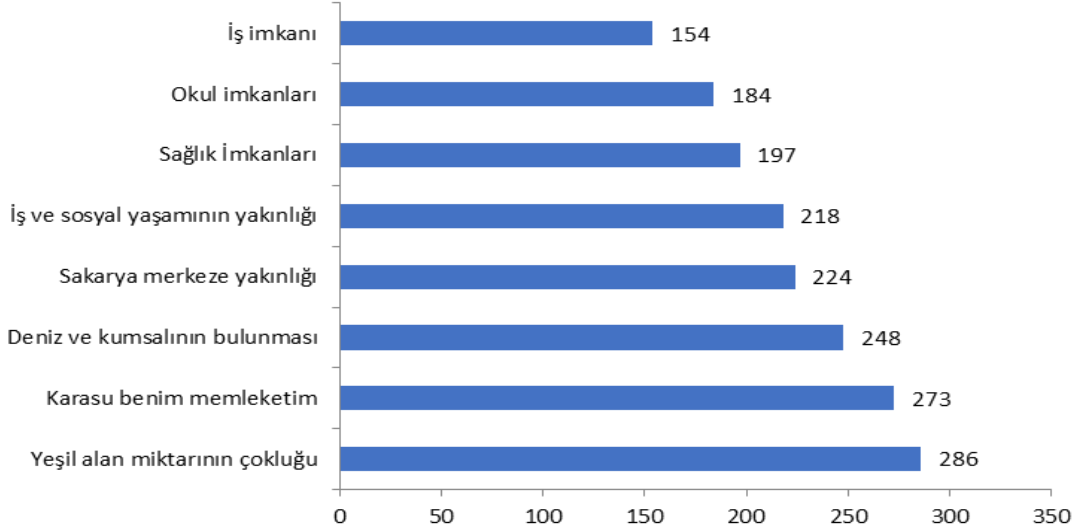

Kaynak: <http://karasulu.com/>, Erişim Tarihi: 31.01.2017

Karasu'da yaşamayı tercih etme nedenleri sorulduğunda; 273 katılımcı memleketi Karasu olduğu için bu kentte yaşadığını beyan etmiştir. Kentte oturma süresindeki uzun yıllar bu bilgiyi desteklemektedir. Bu kent yaklaşık 20 km'lik

kumsalı ile turizm açısından oldukça bilinen bir çekim noktasıdır. Karasu'da yaşamayı tercih etmek açısından bu nitelik ön planda tutulmaktadır. Sakarya iline olan yakınlık yerel halk tarafından önemli faktördür.

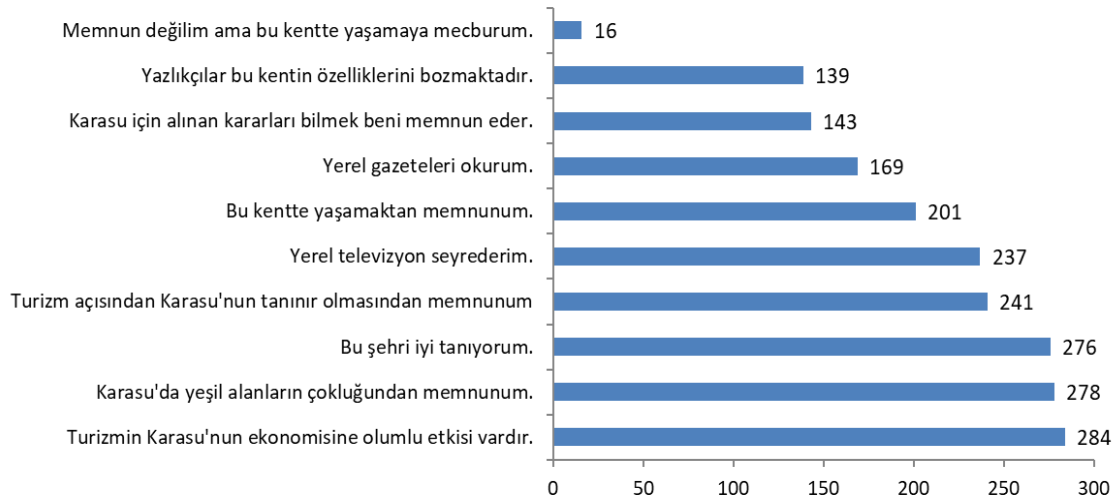
Şekil 8: Karasu'da Yaşamayı Tercih Etme Nedenleri

Anketin son sorusunda katılımcılara kente ilişkin çeşitli yargılar sunulmuş ve kendilerine uygun olanları işaretlemeleri istenmiştir. 300 katılımcıdan sadece 16 kişi kentte yaşamaktan memnun olmayıp, mecburen yaşadığını belirtmiştir. Aynı şekilde olumsuz yargı olarak, yazlık kesimin kente zarar verdiğini düşünen 139 katılımcı vardır. Bunun dışındaki katılımcılar şehre ilişkin olumlu yargılarda bulunmuşlardır. Sivil katılımçılığın göstergesi olan yerel medyayı takip etme ve kentsel kararlara etki etme arzusu; şehir planlama ve yerel yönetimler açısından son

derece pozitif yaklaşımlardır. Ekolojik değerler ve sürdürülebilirlik bakımından Karasu halkının yeşil alanlara değer vermesi memnuniyet vericidir. 300 kişilik katılımcı grubun 284 adedi turizmin kentin yerel ekonomisine katkısını iyi olarak değerlendirmektedir. Genel olarak bakıldığında; Karasu'da yaşayanların kentsel yaşanabilirlik göstergelerini değerlendirirken olumlu bakış açısına sahip olduğu söylenebilir. Kenti tanıyan ve memnuniyetini belirten kesimin fazla olması yerel yöneticiler açısından olumlu olarak görülebilmektedir.

Şekil 9: Karasu Kentine İlişkin Değerlendirmeler

6. Sonuç ve Değerlendirme

Yaşanabilirlik kavramı ve türevlerinin yirminci yüzyılın ikinci yarısında ortaya çıkmış olduğu söylenebilir. Günümüzde çok farklı bağlamlarda, farklı anlamlar içeren şemsiye bir kavram olarak kullanılan yaşanabilirlik, esas olarak insan-çevre- yerleşim-toplum arasındaki ilişkinin tanımlanmasında kullanılan bir ilkeler manzumesi olarak ortaya çıkmaktadır (T.C. Kalkınma Bakanlığı, 2017). Günümüzde şehirlerin birbiri ile rekabet içerisinde olduğu olgusundan yola çıkılarak, tercih edilme nedenlerinin ortaya çıkarılabilmesi yerel yönetimler için önemlidir.

Bu araştırmada Karasu halkının yaşanabilirlik göstergelerini nasıl değerlendirdiği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Karasu halkının OECD'nin araştırmasında ele alınan temel göstergeleri sıralarken; daha önce ortaya konulan Türkiye ortalamasına uyum gösterdiği görülmüştür. Kentlilerin çevresel unsurlara önem verdiği ve yeşil alanları değerli gördüğü anlaşılmıştır. Yaşam alanı ile iş çevresinin

yakınlığı kentsel hayatın biçimlenmesi açısından önemli olarak belirtilmiştir. Turizm bu kent için oldukça ön plandadır. Şehrin deniz kenarında olması ve yazlık konut pazarlamasının varlığı bu unsuru yerel ekonominin lokomotifi yapmıştır. Eğitim ve gelir durumunda olumlu özellikleri bulunan Karasu'da konut sahipliği de yaşanabilirlik açısından olumlu bir nitelik olarak sayılabilir. Kentte uzun süreli ikamet eğiliminin varlığı da yaşanabilirlik olgusunun varlığının göstergelerinden biri olarak görülebilmektedir.

Halkın beklentilerinin ne denli karşılandığının anlaşılabilmesi hizmet sunucularının planlama süreçlerine ışık tutmaktadır. Fiziki şekillenme ve sosyal yapılanma kentsel yaşanabilirliğin etken unsurlarındandır. Unutulmaması gereken nokta; yaşanabilirlik olgusunun yerel değerler, kentsel kalkınma ve sürdürülebilirlik konuları hesaba katılarak değerlendirilmesinin gerekliliğidir. Bu geniş perspektif kentlerin geleceği açısından olumlu olacaktır.

KAYNAKLAR

- Afacan, Y. (2015). Yaşanabilir Kentsel Mekanlar için Erişilebilirliğin Önemi: Çukurambar Kentsel Dönüşüm Örneği, Dosya 36: TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayını, 2015/3, Sayfa:20-25.
- Belge, Z. (2012). Tarihi Kent Merkezlerinin Yürünebilirlik Kapasitesinin Arttırılması: Mersin Örneği, ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Yüksek Lisans Tezi
- CSB (2016). T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü Sakarya İli Kuzey ve Doğu Planlama Alt Bölgeleri 1/25.000 Ölçekli Çevre Düzeni Planı, <http://www.csb.gov.tr/gm/mpgm/index.php?Sayfa=sayfa&Tur=banner&Id=138>, Erişim Tarihi: 01.01.2016
- CSB (2018). Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Kentsel Tasarım Projelerinin Hazırlanmasına ve Değerlendirilmesine İlişkin Yönerge, http://webdosya.csb.gov.tr/db/mpgm/menu/yonerg_ee_02042018__20180403045359.pdf, Erişim Tarihi: 05.04.2018
- Hepcan,Ş.; Kaplan, A.; Küçükbaş, E.; Özkan, B. (2001). Kemalpaşa (İzmir) Kentsel Dış Mekanlarının Yeterliliği Üzerine Bir Araştırma, Ege Üniv. Ziraat Fak. Dergisi, Cilt: 38, Sayı:2, Sayfa:143-150
- Karaaslan, E. (2005). Kamu Kesimi Eğitim Harcamalarının Analizi, Maliye Dergisi, Sayı:149.
- Karaer, F. (2017). Yaşanabilir Kentler, Türkiye Sağlıklı Kentler Birliği Kentli Dergisi, Sayı:28, Sayfa:7
- Karasu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü (2017). Karasu İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü İnternet sayfası, <http://karasu.meb.gov.tr/>, Erişim tarihi: 31.01.2017
- Karasu Kaymakamı (2017). Karasu Kaymakamı İnternet Sayfası, İlçe Nüfus Bilgileri, <http://www.karasu.gov.tr/nufus>, Erişim tarihi: 29.01.2017
- Karasulu (2017). Karasu'nun Turizm Rehberi, <http://karasulu.com/>, Erişim tarihi: 25.01.2017
- Keleş, R. (2010). Kentleşme Politikası, İmaj Yayınevi; İstanbul, 2010.
- Kubaş, A. (2017) Tekirdağ İlinde Sanayileşme ve Çevre Yönetimi, Social Sciences Research Journal, Cilt:6, Sayı:4, Sayfa: 167-121.
- MARKA (2017). Doğu Marmara Kalkınma Ajansı, Doğu Marmara Bölge Planı Sakarya İlçeleri Mevcut Durum Raporları, http://www.dogumarmarabolgeplani.gov.tr/pdfs/SakaryallceDurumRaporlari_20140218.pdf, Erişim tarihi: 25.01.2017
- Nufusu (2017) Nufusu İnternet Sayfası, http://www.nufusu.com/ilce/karasu_sakarya-nufusu, m tarihi: 29.01.2017
- OECD (2017). How's Life in Turkey? The OECD Better Life Initiative Report, <http://www.oecd.org/statistics/BLI%202014%20Turkey%20country%20report.pdf>, Erişim tarihi: 20.01.2017
- Parlak, B. (2011). "Yaşanabilir Bir Samsun: Kentsel Yaşanabilirlik Analizi", Samsun Sempozyumu, 13-16 Ekim 2011, Samsun.
- Sabancı Vakfı (2017). Şehrine Ses Ver Daha Yaşanabilir Kentler için Fikirler Üretiyor, <http://www.sabancivakfi.org/tr/genel/sehrine-ses-ver-daha-yasanabilir-kentler-icin-fikirler-uretiyor>, Erişim Tarihi: 17.12.2017

- Sipahi, S. (2002). Ülkemiz illerinin Yaşanabilirlik Açısından Analitik Hiyerarşi Prosesi Tekniği ile Sıralanması, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı (2017). 10. Kalkınma Planı Yaşanabilir Kentler ve Kentsel Dönüşüm Özel İhtisas Komisyonu Ön Raporu, https://mutlukent.files.wordpress.com/2012/10/kalc4b1nma-bakanlc4b1c49fc4b1_yac59fanabilir-kentler-ve-kentsel-dc3b6nc3bcc59fc3bcm.pdf, Erişim tarihi: 31.01.2017
- TÜİK (2013). Seçilmiş Göstergelerle Sakarya, TÜİK Yayınları, Yayın no:4218, Ankara.
- TÜİK (2015). Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, 2015 Yılı Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, Sayı: 21584, Ankara.
- TÜİK (2016). Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, İllerde Yaşam Endeksi-2015, Yayın No: 24561, Yayın Tarihi:22.01.2016, Ankara.
- Yılmaz, R. (2016). Kentlerin Karşılaştırmalı Üstünlüklerinin Belirlenmesi: Tekirdağ İl ve İlçeleri Örneği, *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 2016: 02 (01), 131-142.